

Tweede kans?

Vragen rond geschiktheid en terugkeer

In dit rapport stelt het GCKO achtereenvolgens een aantal zaken aan de orde:

- 5 1. *Terugkeer na ontzetting uit het ambt (tweede kans)?*
Het GCKO doet een voorstel om terugkeer na ontzetting uit te sluiten.
2. *Beoordeling van de geschiktheid van predikanten.*
Het GCKO stelt voor om in alle gevallen het GCA (en niet de kleine synode) hierover te laten beslissen.
- 10 3. *Opheffing van schorsing voor onbepaalde tijd uit ambt of bediening.*
Het GCKO doet een voorstel om de ordinantietekst aan te passen om mogelijke onduidelijkheden weg te nemen. Het stelt daarin geen inhoudelijke wijziging voor.
Het stelt tevens voor de vervolgstappen na schorsing voor onbepaalde tijd te leggen bij het college dat in eerste instantie de zaak behandeld heeft.
- 15 4. *Terugkeer in het ambt na ontheffing*
Het GCKO stelt voor onderscheid te maken tussen ontheffing op eigen verzoek en ontheffing door een uitspraak van het GCA.
5. *Tenslotte stelt het GCKO een terminologische vereenvoudiging voor.*

1 Ontzetting uit het ambt

20 1.1 Inleiding

De generale synode heeft op 12 november j.l. besloten:

- 25 1. Als het gaat om predikanten die zich schuldig hebben gemaakt aan seksueel misbruik van een pastorale relatie in een zodanig mate, dat een college voor het opzicht naar de huidige maatstaven een schorsing voor onbepaalde tijd of ontzetting uit het ambt oplegt, waarbij
25 volgens de huidige kerkordelijke regeling terugkeer in het ambt - onder voorwaarden - mogelijk is (overeenkomstig ord.10-9-7d respectievelijk ord. 3-26-2), besluit de generale synode dit beleid niet te handhaven, en **het generale college voor de kerkorde te verzoeken een wijziging van de kerkorde voor te bereiden in die zin dat in gevallen van deze zwaarte ontzetting uit het ambt kan worden opgelegd waarbij terugkeer niet mogelijk is.**
- 30 2. Het besluit, genoemd onder 1, moet op gelijke/overeenkomstige wijze (gaan) gelden voor kerkelijk werkers.

35 Kortheidshalve spreekt het GCKO alleen over ontzetting uit het ambt. Dit geldt niet alleen voor predikanten, maar voor alle ambtsdragers. Voor het ontnemen van kerkelijke bevoegdheden (dus ook voor kerkelijke werkers die niet in het ambt staan) geldt hetzelfde.

1.2 Overwegingen

Ontzetting uit het ambt is de zwaarste tuchtmaatregel die kan worden opgelegd (ord. 10-9-7 sub e). Door de keus voor ontzetting geeft het betreffende college aan dat betrokkene niet alleen op dit moment het ambt niet kan/mag uitoefenen, maar ook dat terugkeer naar het ambt (althans naar het
40 inzicht van dat moment) ongewenst is. Het college acht immers schorsing voor onbepaalde tijd (waarbij de mogelijkheid van herstel van bevoegdheden wordt opengehouden) niet voldoende. Betrokkene is na de (definitieve) uitspraak niet langer ambtsdrager. Dit feit kan niet door het opzichtcollege ongedaan worden gemaakt: opzichtcolleges zijn niet
45 bevoegd aan iemand het ambt te verlenen dan wel de bevoegdheid te geven om naar het ambt te staan.

In het verleden heeft het generale college voor het opzicht éénmaal een tuchtmaatregel van ontzetting uit het ambt opgeheven; deze opheffing is in tweede instantie weer ongedaan gemaakt. Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen heeft toen uitgesproken dat de opheffing van de ontzetting niet betekent dat betrokkene weer in het ambt staat, maar dat de kleine synode moet beoordelen of weg naar het ambt weer openstaat (naar analogie van ord. 3-26-2).

De uitspraak van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen maakt duidelijk dat een college voor het opzicht een ontzetting niet ongedaan kan maken. Het kan alleen het impliciete verbod om opnieuw te staan naar het ambt ongedaan maken. Het betekent dus alleen dat betrokkene aan de kleine synode kan vragen of de weg naar het ambt geopend kan worden. Maar zolang niet opnieuw het ambt is verleend, blijft betrokkene van het ambt ontzet.

Het GCKO constateert dat het voorstel dat aan de synode was voorgelegd:
“dat ... ontzetting uit het ambt moet worden opgelegd en terugkeer niet mogelijk is”
na amendering gewijzigd is in het huidige besluit
“dat ... ontzetting uit het ambt kan worden opgelegd waarbij terugkeer niet mogelijk is”.

Het gewijzigde besluit suggereert dat er tweeërlei vormen van ontzetting zijn: één waarbij terugkeer mogelijk is en één waarbij dat niet mogelijk is.
Het GCKO is van oordeel dat dit onnodig complicerend is. De eenvoudigste oplossing is vast te leggen dat terugkeer na ontzetting niet mogelijk is. Het is tot nu toe ook nog nooit voorgekomen dat een ontzette predikant opnieuw in het ambt van predikant bevestigd is. Bovendien, als het opzichtcollege apart uitsprekt of terugkeer al of niet mogelijk is, geeft het in een aantal gevallen impliciet aan dat terugkeer wel mogelijk is en wekt het wellicht verkeerde verwachtingen. Het is daarom beter om als regel aan te houden dat na ontzetting terugkeer niet mogelijk is.
Het opzichtcollege heeft, als het terugkeer niet a priori onmogelijk acht, de mogelijkheid om de maatregel van schorsing voor onbepaalde tijd op te leggen.
De afweging of een schorsing voor onbepaalde tijd moet worden opgelegd, dan wel of tot ontzetting moet worden overgegaan, is een zaak van de colleges voor het opzicht. Als het college terugkeer niet a priori onmogelijk acht, dient het niet tot ontzetting over te gaan.
Het GCKO stelt dan ook voor terugkeer na een ontzetting niet langer mogelijk te maken en stelt daarom voor ord.10-9-7 sub e aan te vullen.
Het GCKO wijst er – wellicht ten overvloede – op dat ontzetting uit het ambt een oordeel is over gepleegde daden. De kerk acht het noodzakelijk om het ambt te ontnemen. Daarmee neemt de tuchtoefening een einde. Op betrokkene als belijdend lid van de kerk is niet langer een tuchtmaatregel van toepassing.

1.3 Voorstel aanpassing ord. 10-9 (ontzetting uit het ambt)

	Huidige tekst	Voorstel
7 sub e	de ontzetting uit het ambt of de bediening dan wel het ontnemen van de door de kerk toegekende bevoegdheden,	de ontzetting uit het ambt of de bediening dan wel het ontnemen van de door de kerk toegekende bevoegdheden, waarbij betrokkene niet meer het recht heeft enig ambt of enige kerkelijke bevoegdheid te aanvaarden,

85 1.4 Kanttekening

Het GCKO merkt op dat het met bovenstaande uitvoering geeft aan het synodebesluit. Binnen het GCKO is niet ieder ervan overtuigd dat een tweede kans per definitie onmogelijk moet worden gemaakt. Allen zijn het erover eens dat ontzetting niet kan worden opgeheven. Het GCKO stelt in 3.8 voor dit te verhelderen door niet langer te spreken over opheffing van een middel van tucht voor

90 onbepaalde tijd maar alleen over opheffing van schorsing voor onbepaalde tijd.
Allen zijn het er ook over eens dat ook zonder de toevoeging, genoemd in 1.3 terugkeer uiterst onwaarschijnlijk is en dat de kerkorde voldoende mogelijkheden biedt om ongewenste pogingen om via de reguliere weg (die voor alle belijdende leden open staat) opnieuw toegelaten te worden tot het ambt te voorkomen. Ter wille van de gewenste duidelijkheid (zowel voor de kerk als voor

95 betrokkene) kiest de meerderheid toch voor de toevoeging.

2 Beoordeling van de geschiktheid van predikanten

2.1 Regels

Ord. 3-21-1

100 [a] Indien het generale college voor de ambtsontheffing, bij het oordeel dat een predikant de gemeente waaraan hij verbonden is, niet langer met stichting kan dienen, van oordeel is dat de predikant niet bekwaam is om enige gemeente met stichting te dienen of in een andere functie met vrucht als predikant werkzaam te zijn kan het generale college deze predikant ontheffen van het ambt van predikant.

105 [b] De kleine synode is bevoegd het generale college voor de ambtsontheffing om eenzelfde oordeel te vragen, indien ten aanzien van een predikant in samenhang met de toepassing van een middel van kerkelijke tucht als bedoeld in ordinantie 10-9-7 sub b of c supervisie is uitgeoefend conform het in ordinantie 10-9-8 bepaalde, zonder dat het beoogde resultaat werd bereikt.

Ord. 3-28-1

110 De kleine synode is bevoegd, met instemming van het generale college voor de ambtsontheffing, om de bevoegdheid van een predikant buiten vaste bediening tot de bediening van Woord en sacramenten in te trekken dan wel aan de bevoegdheid beperkende voorwaarden te stellen indien het belang van de kerk dit vereist.

2.2 Mogelijke besluiten

115 In ord. 3-28-1 heeft de kleine synode – met instemming van het GCA – de mogelijkheid om de bevoegdheid van de predikant buiten vaste bediening in te trekken dan wel te beperken. Die bevoegdheid betreft ook de emerituspredikanten (ord. 3-15-4 slot: Bepalingen met betrekking tot predikanten buiten vaste bediening zijn van overeenkomstige toepassing op emerituspredikanten.)

In ord. 3-21-1 wordt alleen de mogelijkheid van ontheffing uit het ambt genoemd.

120 Het GCA heeft – onweersproken – besloten dat het ook zelf in het kader van ord. 3-21 kan besluiten tot beperking van de bevoegdheden en te bepalen dat een predikant bijvoorbeeld niet meer beroepbaar is als gemeentepredikant. Het GCKO is van oordeel dat deze mogelijkheid dan ook in de ordinantietekst moet worden opgenomen.

125 Het GCKO merkt verder op dat in ord. 3-28-1 niet alleen sprake is van ‘beperking van de bevoegdheid’ maar ook van ‘intrekking van de bevoegdheid’. Een predikant buiten vaste bediening zonder bevoegdheden is vreemd. Oorspronkelijk (2004) was bepaald dat van een emerituspredikant en van een beroepbaar predikant de bevoegdheden konden worden ingetrokken. Een emerituspredikant blijft dan emerituspredikant, maar een beroepbaar predikant aan wie de
130 bevoegdheden worden ontnomen is niet langer beroepbaar predikant, en daarmee automatisch geen predikant meer. In 2004 was er nog geen sprake van predikanten buiten vaste bediening, maar alleen van dienstdoende predikanten, emerituspredikanten en beroepbare predikanten.

Het is onlogisch dat gemeentepredikanten wegens ongeschiktheid het ambt kunnen verliezen, en
135 predikanten buiten vaste bediening niet. In 3-28-1 zal daarom ook de mogelijkheid van ontheffing uit het ambt moeten worden genoemd. Die mogelijkheid moet alleen de predikanten buiten vaste bediening gelden en niet de emerituspredikanten: zij blijven in alle gevallen emerituspredikant.

2.3 GCA en kleine synode

140 In ord. 3-21-1 neemt het GCA het besluit. In ord. 3-28-1 wordt het uiteindelijke besluit genomen door de kleine synode, en is het de kleine synode die zich moet verdedigen als beroep wordt aangetekend. Het GCKO acht dit niet gewenst: de beoordeling gebeurt niet door de kleine synode maar door het GCA. Het GCKO stelt dan ook voor om de bepaling aan te passen en te bepalen dat de kleine synode bevoegd is de zaak voor te leggen aan het GCA.

145 Het GCKO stelt daarom voor om ord. 3-28-1 te laten vervallen en het verzoek van de kleine synode in te voegen in ord. 3-21-1.

2.4 Geestelijk verzorger

Het GCKO heeft in het rapport over het einde van het dienstverband van een justitiepastor de vraag
150 opgeroepen of het niet mogelijk moet zijn om geestelijk verzorgers de predikantsbevoegdheid te ontnemen.

Dit is al geregeld, als de geestelijk verzorger ontslagen wordt. Deze is dan predikant buiten vaste bediening en dan geldt ord. 3-28-1 (voorstel ord. 3-21-1): als de geestelijk verzorger wegens niet-functioneren is ontslagen, kan de kleine synode het oordeel van het GCA vragen.

Het GCKO acht het bij nadere bestudering niet nodig om de vraag naar de predikantsbevoegdheid te
155 stellen zolang geestelijk verzorgers werkzaam zijn.

Anders dan bij justitiepastores kan de werkgever bij disfunctioneren ontslaan. Er is dan ook geen reden om voor geestelijke verzorgers die in dienst zijn nadere regels te stellen.

Voor geestelijk verzorgers die niet in dienstverband werken geldt hetzelfde: als zij niet goed functioneren als geestelijk verzorger zullen zij niet of minder worden gevraagd en daarmee de
160 bekostiging door de overheid verliezen en daarmee ook de status van predikant met bijzondere opdracht.

Er is dan ook geen nadere regeling nodig.

2.5 Opheffing van de beperking

165 Boven is al aangegeven dat het GCA een aantal malen besloten heeft dat een predikant die wordt
 losgemaakt van de gemeente niet beroepbaar is als gemeentepredikant (beperking van de
 bevoegdheid).

170 Volgens de huidige regels kan deze predikant vragen om beroepbaar te worden gesteld. De kleine
 synode kan dan voorwaarden stellen of weigeren omdat het belang van de kerk zich hiertegen verzet
 (ord. 3-15-5). Het GCA speelt hierbij geen rol. Het GCKO acht dit minder gewenst. Het stelt daarom
 voor te bepalen dat alleen het GCA bevoegd is de door hem opgelegde beperkingen op te heffen.

2.6 Voorstel ord. 3-21(28) Ontheffing en beperking bevoegdheden

Het GCKO constateert dat in lid 1 veel zaken zijn samengevoegd. Door de invoeging van ord. 3-28-1
 wordt dit nog sterker. Het GCKO stelt daarom voor lid 1 te splitsen in vier leden:

Lid 1: de aanleiding tot het onderzoek

175 Lid 2: de mogelijke uitspraak

Lid 3: de voorwaarden voor de uitspraak

Lid 4: de beroepsmogelijkheid

	Huidige tekst		Voorstel
1	<p>Indien het generale college voor de ambtsontheffing, bij het oordeel dat een predikant de gemeente waaraan hij verbonden is, niet langer met stichting kan dienen, [van oordeel is dat de predikant niet bekwaam is om enige gemeente met stichting te dienen of in een andere functie met vrucht als predikant werkzaam te zijn kan het generale college deze predikant ontheffen van het ambt van predikant.] De kleine synode is bevoegd het generale college voor de ambtsontheffing om eenzelfde oordeel te vragen, indien ten aanzien van een predikant in samenhang met de toepassing van een middel van kerkelijke tucht als bedoeld in ordinantie 10-9-7 sub b of c supervisie is uitgeoefend conform het in ordinantie 10-9-8 bepaalde, zonder dat het beoogde resultaat werd bereikt.</p> <p>.....</p> <p>[ord.3-28-1]</p> <p>De kleine synode is bevoegd, met instemming van het generale college voor de ambtsontheffing, om de bevoegdheid van een predikant buiten vaste bediening tot de bediening van Woord en sacramenten in te trekken dan wel aan de bevoegdheid beperkende voorwaarden te stellen</p>	1	<p>Het generale college van de ambtsontheffing is bevoegd de geschiktheid van een predikant nader te onderzoeken,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Indien het onderzoek als bedoeld in artikel 20 hiertoe aanleiding geeft dan wel - Indien de kleine synode dit verzoekt. <p>De kleine synode kan dit verzoeken</p> <ul style="list-style-type: none"> - indien ten aanzien van een predikant in samenhang met de toepassing van een middel van kerkelijke tucht als bedoeld in ordinantie 10-9-7 sub b of c supervisie is uitgeoefend conform het in ordinantie 10-9-8 bepaalde, zonder dat het beoogde resultaat werd bereikt dan wel - indien ten aanzien van een predikant buiten vaste bediening het belang van de kerk dit vereist.

		indien het belang van de kerk dit vereist. [ord.3-21-1 begin; herhaald] Indien het generale college voor de ambtsontheffing, [bij het oordeel dat een predikant de gemeente waaraan hij verbonden is, niet langer met stichting kan dienen], van oordeel is dat de predikant niet bekwaam is om enige gemeente met stichting te dienen of in een andere functie met vrucht als predikant werkzaam te zijn kan het generale college deze predikant ontheffen van het ambt van predikant.	2	Indien het generale college voor de ambtsontheffing van oordeel is dat de predikant niet bekwaam is om enige gemeente met stichting te dienen of in een andere functie met vrucht als predikant werkzaam te zijn kan het generale college deze predikant ontheffen van het ambt van predikant. Indien het generale college van oordeel is dat een emerituspredikant niet bekwaam is de bevoegdheden uit te oefenen, kan het de emerituspredikant de bevoegdheden ontnemen. Indien het college van oordeel is dat de predikant verminderd bekwaam is, kan het aan de bevoegdheden beperkende voorwaarden stellen.
1 slot	3	Het generale college kan een dergelijke beslissing slechts nemen gehoord de predikant en het classicale college voor de visitatie en met ten minste twee derde van de uitgebrachte stemmen. In geval van een predikant verbonden aan een evangelisch-lutherse gemeente, dient bovendien de medewerking verkregen te worden van de evangelisch-lutherse synode.	4	Tegen het oordeel van het generale college kan men in beroep gaan bij het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen.
2	5	De behandeling van een zaak als bedoeld in dit artikel geschiedt met inachtneming van het in generale regeling 11 bepaalde.		
	6	Opheffing of vermindering van de beperking in bevoegdheden als bedoeld in lid 1 geschiedt op verzoek van betrokkene of een ambtelijke vergadering door het generale college indien de reden van de beperking niet langer geldig is.		

180 Ord. 3-28-1

Huidige tekst	Voorstel
De kleine synode is bevoegd, met instemming van het generale college voor de ambtsontheffing, om de bevoegdheid van een predikant buiten vaste bediening tot de bediening van Woord en sacramenten in te trekken dan wel aan de bevoegdheid beperkende voorwaarden te stellen indien het belang van de kerk dit vereist.	Vervalt

3 Schorsing voor onbepaalde tijd

3.1 Inleiding

185 Het GCKO heeft zich gebogen over de bepalingen voor opheffing van de schorsing voor onbepaalde tijd in ambt of bediening. Het heeft daarbij geconstateerd dat de voorwaarden voor de opheffing op zich goed geregeld zijn, maar dat de tekst van de kerkorde minder helder is en tegenstrijdigheden

lijkt te bevatten. Het GCKO doet een voorstel voor een nieuwe ordinantietekst, waarin de procedure helderder wordt verwoord. Het gaat daarbij alleen om tekstuele verhelderingen, niet om wijzigingen.

3.2 De regels

190 Ord. 10-9-7 sub d

... Het betreffende college is bevoegd tot opheffing van de schorsing voor onbepaalde tijd te besluiten indien het zich, naast het bepaalde in lid 10, ook heeft vergewist van de geschiktheid van de betrokkene en het consent van de kleine synode tot hervatting van de werkzaamheden behorende bij het ambt of de bediening. ... Op de verlening van dit consent aan een predikant is de procedure omschreven in ordinantie 3-26-2 van overeenkomstige toepassing

195

Ord, 10-9-10:

Een middel van kerkelijke tucht voor onbepaalde tijd kan worden opgeheven indien de desbetreffende feiten en omstandigheden daarvoor aanleiding vormen en nadat het bestaan van berouw bij de betrokkene is gebleken.

200

Hiertoe is bevoegd het kerkelijk lichaam dat in laatste aanleg tot toepassing van het middel van kerkelijke tucht heeft besloten, zulks ambtshalve of op verzoek van de betrokkene dan wel van de betrokken ambtelijke vergadering(en).

Ord. 3-26-2

205

Wanneer degene die van het ambt werd ontheven, opnieuw toelating tot het ambt van predikant in de Protestantse Kerk in Nederland verlangt, beoordeelt de kleine synode nadat een onderzoek naar de geschiktheid als bedoeld in ordinantie 13-10 is ingesteld of, en zo ja onder welke voorwaarden, de weg naar het colloquium kan worden geopend.

GR 11-17-14

210

Indien een tuchtmaatregel is opgelegd ter zake van gedragingen als bedoeld in het eerste lid (misbruik van een pastorale relatie of gezagsrelatie) en die tuchtmaatregel tevens in werking is getreden, wordt met het oog op verzoening met de gemeente en hun naasten, gehandeld conform een daartoe door de kleine synode vastgesteld protocol. De uitvoering van het protocol geschiedt onder verantwoordelijkheid van de kleine synode.

215

3.3 Procedure

De procedure voor opheffing is als volgt:

a)

Het opzichtcollege moet van oordeel zijn dat er termen zijn om de schorsing op te heffen (berouw en geen omstandigheden die opheffing onwenselijk maken; lid 10)

b)

Het opzichtcollege moet zich vergewissen dat betrokkene geschikt is;

220 c)

Het opzichtcollege moet aan de kleine synode vragen of terugkeer mogelijk is; deze hoort de geschiktheidscommissie (die ook resultaten van supervisie als die er zijn meeweegt); vgl. ord. 3-26-2.

Het opzichtcollege neemt vervolgens een beslissing.

225

Het GCKO constateert verder dat de toevoeging in ord. 10-9-7 sub d over de opheffing van de schorsing deels een verdubbeling is van wat in lid 10 staat. Het stelt dan ook voor om deze toevoeging (de tweede alinea) weg te halen uit lid 7 en inhoudelijk te verplaatsen naar lid 10.

3.4 Consent van de kleine synode

230

In de tekst van ord. 10-9-7 sub d wordt het consent van de synode verbonden met ord. 3-26-2 en daarmee met de beoordeling door de beoordelingscommissie voor de geschiktheid voor het ambt (BCGA). Het BCGA heeft hiertoe een speciale Delegatie Daderbeleid. De BCGA rapporteert aan de kleine synode of de bevoegdheden al of niet kunnen worden teruggegeven.

Het consent van de kleine synode is dus (mee) afhankelijk van het oordeel van de Delegatie Daderbeleid. Alleen bij een positief oordeel van de BCGA verleent de kleine synode het consent tot hervatting van de werkzaamheden.

Tot nu toe weegt de kleine synode daarbij ook het belang van de kerk. Maar het wegen van het belang van de kerk is ook een taak van het opzichtcollege (het beoordeelt of er geen omstandigheden zijn die opheffing onwenselijk maken). In de bijlage bij de Protocolen Daderbeleid (versie december 2022) is daarom vastgelegd dat de kleine synode een zwaarwegend advies kan geven over de wenselijkheid van terugkeer, maar dat het oordeel daarover een zaak is van het opzichtcollege.

Met instemming van het moderamen stelt het GCKO daarom voor om het consent van de kleine synode te schrappen en de Delegatie Daderbeleid te betrekken bij het oordeel van het college voor het opzicht wanneer het zich vergewist van de geschiktheid.

Het GCKO stelt overigens voor om niet langer te verwijzen naar ord. 3-26-2 maar rechtstreeks naar het onderzoek door de geschiktheidscommissie.

3.5 Supervisie

In ord. 10-9-8 is vastgelegd dat het opzichtcollege supervisie kan opleggen wanneer het een ambtelijke vermaning geeft of (voor bepaalde of onbepaalde tijd) schorst. Supervisie wordt hier in een brede zin gebruikt en kan ook therapie en geestelijke begeleiding omvatten.

In de nota protocollen daderbeleid wordt ervan uitgegaan dat bij schorsing voor onbepaalde tijd altijd supervisie wordt opgelegd. Het GCKO gaat ervan uit dat dit inderdaad de bedoeling is, en meent dat de kerkordetext daarover duidelijkheid moet verschaffen.

3.6 Middel van tucht voor onbepaalde tijd

Het GCKO is van oordeel dat ord. 10-9-10 (een middel van kerkelijke tucht voor onbepaalde tijd kan worden opgeheven) geen betrekking kan hebben op de ontzetting uit het ambt. Ontzetting uit het ambt is geen middel voor onbepaalde tijd, maar een definitief oordeel. En met het besluit van de synode (en het daaruit volgende voorstel van het GCKO) dat terugkeer niet mogelijk is, is het ook niet mogelijk het impliciete verbod op terugkeer op te heffen.

Om alle misverstand te voorkomen stelt het GCKO voor in ord. 10-9-10 niet langer te spreken van opheffing van een 'middel van kerkelijke tucht voor onbepaalde tijd' maar van 'opheffing van 'schorsing voor onbepaalde tijd'.

Het GCKO wijst erop dat schorsing voor onbepaalde tijd een iets minder zware maatregel is dan ontzetting uit het ambt. Maar ook hier geldt dat het hervatten van de ambtswerkzaamheden op termijn niet vanzelf spreekt. De predikant zal moeten veranderen (vandaar de supervisie/therapie) maar ook als die verandering er is en er berouw is, kunnen er nog steeds omstandigheden (de impact op de kerk, de situatie rond de gekwetsten) die terugkeer (op dat moment) niet mogelijk maken. Degene die voor onbepaalde tijd geschorst is, heeft een lange weg (met alle kosten voor betrokkene van dien) te gaan, zonder dat zeker is, dat de bevoegdheid wordt teruggegeven. En als de schorsing al wordt opgeheven, blijft de vraag of er nog perspectief op een beroep is. Maar dat zijn zaken voor betrokkene, die moet afwegen of hij/zij die lange weg gaat of zelf ontheffing uit het ambt vraagt.

In lid 10 staat dat de betrokkene (de geschorste predikant) en een ambtelijke vergadering kunnen vragen om opheffing van de schorsing. Het GCKO wijst erop dat, indien het om een geschorste predikant is, een dergelijk verzoek alleen in behandeling kan worden genomen nadat het eerder in lid 10 genoemde positieve advies van de Delegatie Daderbeleid is ontvangen.

Om hierover geen misverstand te laten ontstaan stelt het GCKO voor dit expliciet in de tekst op te nemen.

280 Het GCKO stelt verder voor de huidige twee volzinnen te vereenvoudigen tot één volzin.

3.7 Beroep na opheffing van de schorsing

285 Naar aanleiding van een uitspraak van het generale college voor het opzicht (GCO) (waarin het GCO zich onbevoegd verklaarde om kennis te nemen van het beroep van een kerkenraad tegen een uitspraak van het CCO waarbij werd besloten tot opheffing van de schorsing van een predikant) heeft het moderamen van de synode per brief van 17 januari 2023 het volgende aan het GCKO voorgelegd:

Deze uitspraak heeft twee belangwekkende aspecten.

290 Ten eerste oordeelt het GCO op basis van de huidige kerkordetekst dat de beslissing tot opheffing van de schorsing in één instantie wordt gegeven. Wellicht is uw college van oordeel dat ook hier principieel de mogelijkheid van beroep zou moeten gelden. In dat geval verzoeken wij u de synode te adviseren hoe dit in de kerkorde verwerkt zou moeten worden.

295 Ten tweede geeft het GCO aan, dat in de procedure tot opheffing van de schorsing de benadeelde gehoord zou moeten worden. In de synodevergadering van april 2024 zal uw rapport “Tweede kans? - Vragen rond geschiktheid en terugkeer” behandeld worden. Het lijkt ons wenselijk dat u in dit rapport aandacht schenkt aan deze aanwijzing van het GCO en wij verzoeken u hierbij dit dan ook te doen

Wat het eerste punt betreft:

300 Het GCO constateert dat de huidige tekst van de kerkorde alleen beroep mogelijk maakt bij het besluit tot schorsing voor onbepaalde tijd, en niet bij de besluiten tot verlenging, opheffing en omzetting van de schorsing in ontzetting uit het ambt. Het acht het ook goed: ook als het GCO besluit tot schorsing voor onbepaalde tijd is geen beroep mogelijk.

305 Het GCKO erkent dat de huidige tekst van ord. 10-11-1,2 de uitleg van het GCO mogelijk maakt. Deze bepalingen luiden als volgt:

:

Artikel 11. Beroep

310 1. Indien degene tegen wie de beschuldiging is ingebracht, meent dat ten onrechte een middel van kerkelijke tucht is toegepast of wanneer betrokkene zich niet kan verenigen met de gronden waarop besloten is geen middel van kerkelijke tucht toe te passen, kan deze zich beroepen op het generale college voor het opzicht.

315 2. Indien degene die de beschuldiging in eerste aanleg heeft ingebracht, bezwaar heeft tegen het genomen besluit over het al dan niet toepassen van een middel van kerkelijke tucht of zich niet kan verenigen met de redenen die daarvoor zijn gegeven, kan deze zich eveneens beroepen op het generale college voor het opzicht.

320 Maar anders dan het GCO meent, is het GCKO van oordeel dat de mogelijkheid van beroep niet opzettelijk is uitgesloten. Naar het oordeel van het GCKO is een vervolgbesluit van het opzichtcollege evenzeer een besluit van het opzichtcollege over de toepassing van de kerkelijke tucht en dus vatbaar voor beroep. Om elk misverstand te voorkomen stelt het GCKO voor een lid 2a toe te voegen als volgt:

2a	De leden 1 en 2 zijn van overeenkomstige toepassing op besluiten van een college voor het opzicht met betrekking tot het al of niet opheffen van de schorsing voor onbepaalde tijd, het verlengen ervan dan wel de omzetting ervan in ontzetting.
----	---

Zoals gezegd, het GCO voert aan dat het GCO ook als enige oordeelt indien het een door hem opgelegde schorsing opheft. Het GCKO overweegt dat het een goede zaak is dat tegen elk besluit, dat

325 niet in beroep genomen is, beroep mogelijk is. De huidige regel dat het GCO als enige oordeelt is daarmee in strijd. Het GCKO stelt daarom voor om de eerste beoordeling of de schorsing al dan niet kan worden opgeheven dan wel moet worden omgezet in ontheffing, terug te leggen bij het college dat de zaak in eerste instantie behandeld heeft. Als een betrokkene bezwaar heeft tegen het besluit is er dan in alle gevallen een beroep mogelijk. Het GCKO wijst er overigens op dat aan allerlei
330 voorwaarden moet zijn voldaan, alvorens een college kan besluiten tot het opheffen van de schorsing.

Het GCKO stelt daarom voor om ord. 10-9-10 in die zin te wijzigen: **Het college voor het opzicht dat in eerste instantie de zaak behandeld heeft ..**

Vanwege de beroepsmogelijkheid stelt het GCKO toe te voegen:

335 **De opheffing gaat in op het moment dat de uitspraak onherroepelijk is geworden.**

Hiermee wordt voorkomen dat een predikant weer aan het werk gaat terwijl het GCO mogelijk de opheffing van de schorsing vernietigt.

Wat het tweede door het moderamen aangedragen punt betreft:

340 Bepaald is dat een college tot opheffing van de schorsing kan besluiten, onder meer “ indien de desbetreffende feiten en omstandigheden daarvoor aanleiding vormen” (ord. 10-9-10). Het GCKO acht het vanzelfsprekend dat het college zich daarbij op de hoogte stelt van het oordeel van betrokkenen. Het stelt daarom voor dit expliciet te vermelden en toe te voegen: **nadat betrokkenen in de gelegenheid gesteld zijn hun oordeel te geven.**

345

3.8 Voorstel ord. 10-9 (schorsing voor onbepaalde tijd)

	Huidige tekst	Voorstel
7 sub d	<p>schorsing voor onbepaalde tijd in de vervulling van het ambt of de bediening dan wel in de uitoefening van de door de kerk toegekende bevoegdheden, waarbij - voor zover van toepassing - betrokkene tevens wordt losgemaakt van de gemeente waaraan deze is verbonden.</p> <p>Het betreffende college voor het opzicht beoordeelt na een door dit college nader te bepalen periode van ten hoogste drie jaar of toepassing gegeven kan worden aan het bepaalde in de volgende volzin dan wel of er redenen zijn om de schorsing hetzij voor onbepaalde tijd te handhaven hetzij om te zetten in het onder e aangegeven middel van kerkelijke tucht.</p> <p>Het betreffende college is bevoegd tot opheffing van de schorsing voor onbepaalde tijd te besluiten indien het zich, naast het bepaalde in lid 10, ook heeft vergewist van de geschiktheid van de betrokkene en het consent van de kleine synode tot hervatting van de werkzaamheden behorende bij het ambt of</p>	<p>schorsing voor onbepaalde tijd in de vervulling van het ambt of de bediening dan wel in de uitoefening van de door de kerk toegekende bevoegdheden, waarbij - voor zover van toepassing - betrokkene tevens wordt losgemaakt van de gemeente waaraan deze is verbonden en supervisie wordt opgelegd, als bedoeld in lid 8.</p> <p>Het betreffende college voor het opzicht beoordeelt na een door dit college nader te bepalen periode van ten hoogste drie jaar of toepassing gegeven kan worden aan het bepaalde in lid 10 dan wel of er redenen zijn om de schorsing hetzij voor onbepaalde tijd te handhaven hetzij om te zetten in het onder e aangegeven middel van kerkelijke tucht.</p> <p><i>Vanaf hier verplaatst naar lid 10</i></p>

	<p>de bediening. Een verzoek tot opheffing van dit middel van kerkelijke tucht kan worden gedaan door de betrokkene dan wel door een betrokken ambtelijke vergadering. Op de verlening van dit consent aan een predikant is de procedure omschreven in ordinantie 3-26-2 van overeenkomstige toepassing,</p> <p>door de betrokkene dan wel door een betrokken ambtelijke vergadering. Op de verlening van dit consent aan een predikant is de procedure omschreven in ordinantie 3-26-2 van overeenkomstige toepassing,</p>	
10	<p>Een middel van kerkelijke tucht voor onbepaalde tijd kan worden opgeheven indien de desbetreffende feiten en omstandigheden daarvoor aanleiding vormen en nadat het bestaan van berouw bij de betrokkene is gebleken.</p> <p>Hiertoe is bevoegd het kerkelijk lichaam dat in laatste aanleg tot toepassing van het middel van kerkelijke tucht heeft besloten, zulks ambtshalve of op verzoek van de betrokkene dan wel van de betrokken ambtelijke vergadering(en).</p>	<p>Het college voor het opzicht dat in eerste aanleg de zaak behandeld heeft, kan, al dan niet op verzoek van de betrokkene of van de betrokken ambtelijke vergadering(en), de schorsing voor onbepaalde tijd opheffen indien de desbetreffende feiten en omstandigheden daarvoor aanleiding vormen en nadat het bestaan van berouw bij de betrokkene is gebleken.</p> <p>De vraag of de schorsing kan worden opgeheven kan, indien supervisie is opgelegd, eerst in behandeling worden genomen nadat gebleken is op grond van een onderzoek naar de geschiktheid als bedoeld in ordinantie 13-10, dat de geschorste geschikt is als predikant en nadat betrokkenen in de gelegenheid gesteld zijn hun oordeel te geven. De opheffing gaat in op het moment dat de uitspraak onherroepelijk is geworden.</p>

3.9 Consideratie?

350 Omdat de voorgestelde tekstwijziging grotendeels verheldering betreft en geen inhoudelijke wijziging bevat, geeft het GCKO in overweging de tekst grotendeels in één lezing vast te stellen. en alleen ter consideratie voor te leggen:

10	<p>...</p> <p>Hiertoe [tot opheffing van de schorsing voor onbepaalde tijd] is bevoegd het kerkelijk lichaam dat in laatste aanleg tot toepassing van het middel van kerkelijke tucht heeft besloten,</p>	<p>Het college voor het opzicht dat in eerste aanleg de zaak behandeld heeft, kan ... de schorsing voor onbepaalde tijd opheffen ...</p>
----	--	---

4 Terugkeer

4.1 Overweging

355 In ord. 3-26-2 is geregeld:

Wanneer degene die van het ambt werd ontheven, opnieuw toelating tot het ambt van predikant in de Protestantse Kerk in Nederland verlangt, beoordeelt de kleine synode nadat een onderzoek naar de geschiktheid als bedoeld in ordinantie 13-10 is ingesteld of, en zo ja onder welke voorwaarden, de weg naar het colloquium kan worden geopend.

360

Een predikant kan op eigen verzoek van het ambt worden ontheven, dan wel door een uitspraak van het GCA. In het laatste geval is betrokkene ongeschikt verklaard als predikant.

Op dit moment worden ook predikanten die overgaan naar een andere kerk van het ambt ontheven en bij hun terugkomst wordt ook ord. 3-26-2 toegepast. Het GCKO heeft een voorstel voor een andere regeling ingediend. Dit is in eerste lezing besloten.

365

In ord. 3-26-2 wordt geen rekening gehouden met de reden waarom iemand het ambt is kwijtgeraakt. Voor allen geldt dezelfde procedure. Het GCKO is van oordeel dat het zinvol is om onderscheid te maken tussen degenen die op eigen verzoek zijn ontheven, en degenen die door het GCA zijn ontheven. In het laatste geval is immers ongeschiktheid vastgesteld.

370

Het GCKO is van oordeel dat in dat geval het oordeel van het GCA, dat immers de ongeschiktheid heeft vastgesteld, moet worden gevraagd.

De toevoeging “in de Protestantse Kerk in Nederland” is niet noodzakelijk nu de synode (in eerste lezing) besloten heeft om overkomst van predikanten te regelen in ord. 14.

4.2 Voorstel aanpassing ord. 3-26

375

	Huidige tekst	Voorstel
2	Wanneer degene die van het ambt werd ontheven, opnieuw toelating tot het ambt van predikant in de Protestantse Kerk in Nederland verlangt, beoordeelt de kleine synode nadat een onderzoek naar de geschiktheid als bedoeld in ordinantie 13-10 is ingesteld of, en zo ja onder welke voorwaarden, de weg naar het colloquium kan worden geopend.	Wanneer degene die van het ambt werd ontheven, opnieuw toelating tot het ambt van predikant verlangt, beoordeelt de kleine synode of, en zo ja onder welke voorwaarden, de weg naar het colloquium kan worden geopend, nadat een onderzoek naar de geschiktheid is ingesteld - als bedoeld in ordinantie 13-10 indien betrokkene op eigen verzoek van het ambt ontheven is, - door het generale college voor de ambtsontheffing indien betrokkene door dat college ontheven is.

5 Terminologie ord. 10-9 / GR 11-III

5.1 Overweging

380 In ord. 10-9 is sprake van “zij die zijn belast met de beslissing over het toepassen van een middel van kerkelijke tucht”. En in GR 11-III is sprake van “colleges die zijn belast met de beslissing over het toepassen van een middel van kerkelijke tucht”. Deze omschrijving is gekozen om de term “college voor het opzicht” te vermijden. Het gaat immers niet alleen om de colleges die aangeduid worden als colleges voor het opzicht, maar ook om het college van predikant(en) en ouderlingen, dat net als de colleges voor het opzicht belast is met de beslissing over de toepassing van een middel van kerkelijke tucht (ord. 10-7-1,2).

385 De lange omschrijving maakt de tekst echter moeilijk leesbaar. Het GCKO stelt daarom voor de lange omschrijving: “belast met de beslissing over de toepassing van een middel van kerkelijke tucht”, te vervangen door een verkorte omschrijving: “belast met het opzicht”. Dat de colleges alleen belast worden met het opzicht “indien het betreft een beslissing over toepassing van een van de middelen van kerkelijke tucht” (art. 7-1,2) behoeft niet telkens te worden herhaald.

390 Het GCKO stelt daarom voor om in ord. 10-9 net als in GR 11-III te spreken over “met het opzicht belaste college(s)”.

5.2 Voorstel

Ord. 10-9

1	Zij die zijn belast met de beslissing over het toepassen van een middel van kerkelijke tucht, zijn bevoegd	Een met het opzicht belast college is bevoegd...
2	Zij die zijn belast met de beslissing over het toepassen van een middel van kerkelijke tucht kunnen	Een met het opzicht belast college kan ...
3	Indien gedurende het verloop van de in lid 1 bedoelde procedure feiten en omstandigheden daartoe aanleiding geven, kunnen het college van predikant(en) en ouderlingen respectievelijk kan het desbetreffende college voor het opzicht	Indien gedurende het verloop van de in lid 1 bedoelde procedure feiten en omstandigheden daartoe aanleiding geven, kan het desbetreffende met het opzicht belaste college ...
4	Zij die zijn belast met de beslissing over het toepassen van een middel van kerkelijke tucht, kunnen ...	Een met het opzicht belast college kan
8	Zij die zijn belast met de beslissing over het toepassen van een middel van kerkelijke tucht kunnen... .	Een met het opzicht belast college kan ...
9	Zij die zijn belast met de beslissing over het toepassen van een middel van kerkelijke tucht kunnen... .	Een college dat belast is met het opzicht kan ...
10	... Hiertoe is bevoegd het kerkelijk lichaam dat in laatste aanleg tot toepassing van het middel van kerkelijke tucht heeft besloten, Hiertoe is bevoegd het met het opzicht belaste college dat in laatste aanleg tot toepassing van het middel van kerkelijke tucht heeft besloten,...

395

Het GCKO stelt voor deze tekstuele wijzigingen in één lezing vast te stellen.

GR 11- Hoofdstuk III (passim)

college(s) dat (die) belast is (zijn) met de beslissing voer het toepassen van een middel van kerkelijke tucht	met het opzicht belast(e) college(s)
--	---